

KOORonaNIEUWS Mannenkoor Fortissimo Jaargang 1 Nummer 13

Nagekomen reactie naar aanleiding van de bijdrage van Ben in het vorige nummer van KOORonaNIEUWS.

Beste Fred,

Hieronder mijn reactie op het voorstel van Ben:

In de uitzending 'Het Coronavirus: Feiten en fabels' van 28 mei jl. werd aandacht besteed aan koorzang. Duidelijk werd dat in de open lucht zingen weinig risico met zich meebrengt maar wel als ieder anderhalve meter afstand tot andere koorleden behoudt (dus zowel links-rechts als voor-achter). Voor Fortissimo zou dit betekenen dat repeteren met naar elkaar luisteren nagenoeg onmogelijk is. Repeteren in een gesloten ruimte, ook met anderhalve meter afstand, is vragen om problemen. Al met al denk ik dat we onze repetities pas kunnen hervatten wanneer de anderhalve-meter-regel wordt losgelaten.

We moeten uiterst voorzichtig zijn. De meesten van ons zijn kwetsbaar door leeftijd en/of fysieke problemen (m.n. longen, hart). Ook in klein gezelschap repeteren zou ik niet doen: ikzelf zal daar niet aan deelnemen. Ik schat in dat koorzang nog lange tijd tot de zeer risicovolle muzikale activiteiten zal behoren. Zouden wij een kamerorkest o.i.d. zijn dan kunnen gemakkelijk allerlei (beschermende) maatregelen getroffen worden.

Het staat overigens voor iedereen vrij alleen, als afzonderlijke persoon, te zingen. Mogelijk zou dit tot een project gemaakt kunnen worden waardoor Fortissimoleden langs digitale weg (samenvoegen van thuisopnames) van zich kunnen laten horen!

Clemens.

Van Fred

Koornetwerk Nederland geeft regelmatig een update van de Corona-maatregelen en wat die voor koren betekenen. De laatste update plak ik hieronder in onze nieuwsbrief, zodat jullie op de hoogte zijn. Kijk op de website van Koornetwerk.nl voor de bijgewerkte protocollen.

Binnen het bestuur van Fortissimo gaan regelmatig mailtjes rond over de toestand zoals die nu is. En natuurlijk over wat we, zonder direct een repetitie te organiseren, zouden kunnen doen om elkaar weer eens te zien. Binnenkort zal het bestuur hierover vergaderen. Als jullie ideeën hebben horen we dat graag.

Koor & Corona - Update 01-06-2020

Beginnen of niet beginnen, dat blijft de vraag...

Een kort antwoord is hier niet op. De overheidscommunicatie is er niet eenduidig over. Maar ook binnen koren en tussen dirigenten zelf lopen de opvattingen uiteen.

Wat zegt de overheid nu? (dd 1 juni 2020)

Samen zingen is weliswaar vanaf 1 juni niet meer verboden, maar het RIVM adviseert om de activiteiten nog niet te hervatten in afwachting van nader onderzoek. Voor professionele koren onderzoekt het ministerie van OCW al wel of het mogelijk is om te starten, op basis van een goed protocol. Het blijken dagkoersen: op het moment van publicatie kunnen de teksten op de website van de rijksoverheid al weer verder zijn aangepast.

Is er al een protocol voor de koorsector?

Jazeker. De professionele koren hebben daar in samenwerking met de Nederlandse associatie voor podiumkunsten (NAPK) hard aan gewerkt. Voor de amateurkoorsector heeft Koornetwerk Nederland een protocol ontwikkeld samen met andere cultuurpartners in Cultuurconnectie. Onderling is er afstemming geweest: beide protocollen bevatten zo dezelfde basisuitgangspunten om veilig samen te kunnen zingen. Deze uitgangspunten zijn onder meer gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en protocollen uit Duitsland.

Uiteraard gelden daarnaast ook algemeen geldende hygiëne maatregelen die ook voor andere sectoren gelden. Met deze protocollen kan volgens de professionele én de amateurkoorsector veilig gezongen worden. De protocollen zullen worden toegezonden aan het ministerie van OCW en we hopen dat op basis hiervan het slot van de sector af kan om zo in fasen weer op te starten.

Maar wat er in het protocol staat is voor mijn koor niet haalbaar!

Koornetwerk Nederland realiseert zich dat 'ons' het protocol nog niet voor elk amateurkoor een optie is. Het vraagt namelijk een flinke binnenruimte en een wijde onderlinge afstand van 3 meter tussen de zangers. Dat zal niet elk koor prettig vinden of als haalbaar oordelen. Toch is die ruimte en afstand in dit stadium nodig, om geen onverantwoorde risico's te nemen. In de tussentijd gaat het onderzoek door. Dat gebeurt in verschillende landen en in Nederland onder meer door VirMus en het RIVM. Op basis van dit onderzoek, nieuwe kennis en nieuwe inzichten wordt het protocol steeds geactualiseerd. We hopen dat de koorsector op deze manier tot 1 september gecontroleerd en kleinschalig van start kan. Met de ervaring die dit oplevert hoopt Koornetwerk Nederland vanaf 1 september een aangepast protocol te hebben dat het voor meer koren mogelijk maakt om veilig samen te zingen.

Wat is en was het standpunt van Koornetwerk Nederland nu eigenlijk?

Vanaf het moment van uitroepen van de intelligente *lock down* is Koornetwerk Nederland aan de slag gegaan om de koorsector te ondersteunen, om overheidscommunicatie in praktische handvatten te gieten, om specifieke behoeftes en noden van de koorsector en om een manier te vinden om weer te kunnen starten. Steeds stond hierbij bovenaan: alleen starten als het veilig kan. Dit standpunt van Koornetwerk Nederland is niet gewijzigd.

Waar tijdens de volledige *lock down* de situatie weliswaar heftig was, was deze voor koren ook duidelijk: samen zingen doen we voorlopig niet, want we blijven thuis. Vanaf de aankondiging van de

versoepelingen is er verwarring gegroeid, soms tot bijna absurde proporties. Bij de eerste aankondiging van versoepeling kreeg koren bij overheidsinstanties tegenovergestelde antwoorden over wat mag en wat veilig zou zijn. De laatste week van mei mondde dat uit in de cryptische mededeling: 'zingen is niet toegestaan, maar het is niet verboden'. Versoepelingen die eerder golden leken weer ingetrokken in afwachting van nader onderzoek. Koornetwerk Nederland heeft daarom sinds het begin van de versoepelingen aangedrongen om meer duidelijkheid. Die duidelijkheid kwam met het advies om nog nader onderzoek af te wachten alvorens activiteiten te starten.

In de afgelopen weken is er in binnen- en buitenland veel kennis opgedaan over het virus en over zingen. We weten nog lang niet alles, maar wel meer. Onderzoek op basis waarvan elders in Europa intussen gestart wordt met zowel zangers als blazers, is door het ministerie van OCW voldoende bevonden voor de blazers. Het ministerie geeft daarbij aan dat het ook voor professionele koren mogelijkheden ziet om met een protocol veilig te starten. Dit perspectief wordt ondersteund door de professionele koren en Koornetwerk Nederland: samen zingen kan en kan ook veilig.

Een gecontroleerde en kleinschalige opstart ook voor de amateursector kan dan beginnen, op basis van duidelijke richtlijnen, gezond verstand en eigen verantwoordelijkheid van de koren, óók om te leren in de praktijk.

Tot slot: blijf elkaar respecteren, alleen samen kunnen we weer samen zingen!

Ten slotte nog een hartenkreet: Kom er als koor samen uit! Al te vaak zien we discussie in allerlei media met voor- en tegenstanders van opnieuw starten. Het gaat er soms fel aan toe, Koornetwerk Nederland wil benadrukken dat het belangrijk is in deze nog onzekere tijd elkaar te blijven respecteren. De koorsector gaat over samen zingen. Dat kan alleen in onderling respect en vriendschap. Dus heb begrip voor elkaar standpunt. Hoewel we nu gepaste afstand moeten houden, moeten we eendrachtig te toekomst in.

Daphne Wassink,
Voorzitter Koornetwerk Nederland.

Van **Ben**

Beste Kristin en alle leden,

Hartelijk dank voor jullie reactie die we vorige week in dit blad zijn tegengekomen. Wat blijft het toch een dubbel gebeuren! Angst en verlangen wisselen elkaar regelmatig af. Ikzelf en ook anderen dachten aan kleinere groepjes die ergens buiten zouden zingen. Uit datgene wat jullie schreven moet ik echter vaststellen dat de meerderheid er voor is te wachten, tot het gehele koor weer kan repeteren. Ik heb daar lang over nagedacht en, ik denk dat diegenen die dit opmerkten gelijk hebben! De kans zou kunnen bestaan dat er door wel of niet deelnemen er verdeeldheid ontstaat. Dat is wel het minste wat we willen!

De gegevens die we van verschillende kanten krijgen, zoals van Gemeente, KBZON en Koornetwerk geven nog weinig duidelijkheid. Dat geeft de burger nog geen moed! Ik zoek de regenboog, die na fikse regenbuien het zonniger weer aankondigt:

OVER THE RAINBOW

H. Arlen / E. Harburg
Arrangement: K. Thijssen

Musical score for 'Over the Rainbow' in G major, 4/4 time. The score is arranged for four voices: Soprano, Alto, Tenor, and Bass. The lyrics are: 'Some - where o- ver the rain- bow way up high way up high'. The melody is simple and melodic, with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C).

Daarnaast zitten we waarschijnlijk allemaal te wachten op de dag dat we kunnen zeggen:

Handwritten musical score for 'Yesterday' by The Beatles. The score is written in G major, 4/4 time. The lyrics are: 'yes- ter- day all my troubles seemed so far a- way'. The score is arranged for four voices: Soprano, Alto, Tenor, and Bass. The melody is simple and melodic, with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The score is handwritten and includes the title 'Yesterday' and the names 'Lenon ~ Mc Cartney ~ Smollett.' and '7a'.

Beide nummers hierboven zijn door Cees Thijssen gearrangeerd voor gemengd koor, maar daar kan Kristin prima een partij voor mannenkoor van maken, denk ik.

Beste mensen, houd er rekening mee dat dit KOORnaNIEUWS ook op vakantie gaat! We zullen op tijd laten weten wanneer de laatste uitgave voor "de vakantie" is, zodat je je laatste artikel of reactie er nog in kwijt kunt. Natuurlijk krijg je na de vakantie zo snel mogelijk informatie over hoe we verder gaan.

Fred was afgelopen zondag, 31 mei jarig. Ik heb hem gebeld, maar hij verdient natuurlijk véél meer..... We hadden misschien voor het raam moeten staan zingen?

Ik wens diegenen die donderdagavond skypen met Kristin veel plezier. Ik ben voorlopig, tot de start van de repetities op die avond bezet.

Tot volgende week enhet gaat je hopelijk goed.

Ben

Van Fred

Een groot deel van de Kalmthoutse heide heeft een podzolbodem. Die gronden zijn genoemd naar het Russische begrip podzol en podzol staat voor as.

Door wegzijgend water spoelen humus en mineralen weg. Onder de toplaag zit een asgrijze loodzandlaag (vandaar de naam). Daarna volgen een reeks inspoelhorizonten. Als je met een grondboor de grond in gaat en voorzichtig het zand naar boven haalt en horizontaal legt, kun je de verschillende lagen goed zien.

Eenvoudiger is het om de heide op te gaan en stijlranden te zoeken. Daar kun je de lagen direct zien. Heel belangrijk zijn zulke stukjes natuur. Ze zitten in de zomer vol met allerlei soorten graafbijen- en wespen.

Er zijn verschillende soorten podzolgronden. Het hangt van het vroegere grondgebruik af hoe die heten en er uit zien. In de heide zie je in het profiel die grijze laag duidelijk. Je kunt in het hele profiel zien dat er plantengroei (heide) is geweest, die later weer ondergestoven is.

Op sommige plaatsen is er maar een heel duin laagje stuifzand. Als je daar even met je voet schuift zie je de zwartgrijze uitspoellaag. Nu ga ik jullie niet vermoeien met alle soorten podzolgronden.

Die van de heide is nu even het belangrijkste, want ik ga het hebben over de Mierenleeuw. Die zit graag onder de overhangende toplaag van de podzolbodem in het losse zand.

Mierenleeuwen danken hun bijzondere naam aan hun roofzuchtige larven. Hun favoriete prooi zijn mieren. De larven graven een trechtertje in mul zand. Ze graven zich met hun achterlijf spiraalsgewijs

in en gooien het zand met hun kop naar boven. Uiteindelijk steken de grote kaken van de larve net boven de bodem uit. Mieren en ook wel andere nietsvermoedende prooien zoals spinnen en rupsen lopen langs het trechtertje, waardoor wat zandkorreltjes naar beneden in de trechter rollen.

Dat is het moment voor de mierenleeuw om in actie te komen. Hij gooit een regen van zandkorrels naar de prooi, die

daardoor zijn grip verliest, uitglijdt en in het kuiltje valt. Met zijn enorme kaken grijpt de mierenleeuw zijn prooi. Onmiddellijk spuit hij verlamvend gif in en vervolgens zuigt hij de prooi leeg.

Met zijn harige poten en lijf houdt hij de prooi vast, mocht deze niet onmiddellijk verlamd zijn.

De larven graven hun trechterkuilen vaak dicht bij elkaar en vormen zo grote kolonies. Als er voedselschaarste is kunnen ze wel acht maanden overleven zonder voedsel. In de herfst graaft de larve zich dieper in en houdt winterslaap. Meestal in de lente van het derde levensjaar eindigt het larvestadium. Hij stopt met eten en begint te verpoppen. Als hij een helemaal volgroeide larve is maakt hij draden vanuit zijn darmen om een cocon te spinnen. Dit doet hij in een nest op de grond. Na één maand is hij klaar om uit te vliegen.

De volwassen mierenleeuw lijkt helemaal niet op de larve, maar eerder op een waterjuffer. Hij legt evenals de waterjuffer zijn vleugels langs het lijf. Maar anders dan bij de waterjuffer vormen de vleugels een "dakje" boven het achterlijf. De mierenleeuw lijkt nog het meest op de gaasvlieg. Ook wat vliegen betreft. Een beetje een onhandige vlieger. Niet snel, noch wendbaar.

De Mierenleeuw is nachtactief en rust overdag op planten. Hij leeft maar een paar dagen. Na het paren legt het vrouwtje eitjes in het zand en sterft dan. De eitje groeien uit tot larven en dan begint de cyclus opnieuw.

gemaakt". Snel kon ik mevrouw laten zien dat zij een dierentuin vol leeuwen in het hok had.

Als ik met kinderen op pad ga, maar ik het altijd extra spannend door te zeggen dat we onderweg ook op leeuwenjacht zullen gaan. En ik moet zeggen dat ze altijd onder de indruk zijn van de enorme kaken van de larve.

Deze week was ik met een aantal gidsen op pad om te bekijken of het mogelijk zou zijn om excursies te verzorgen met inachtneming van de 1,5 meter maatregel. Dat was al erg lastig, want je wil mensen het een en ander dat je onderweg tegenkomt laten zien.

Ik had zo mijn twijfels, maar helemaal aan het eind van onze wandeling werd iedereen duidelijk waarom. Ik zag een plek met tientallen kuiltjes, ontegenzeggelijk van mierenleeuwen. En ik had geluk: geen van de deelnemers was van de leefwijze op de hoogte. Het was onder een afdak en men keek al naar boven waar het gelekt kon hebben.

Ik dook op de grond, nam zoals altijd, een complete trechter op en zeefde het zand tussen mijn vingers door weg. Een ja hoor: de mierenleeuw. En onmiddellijk had ik acht gidsen in mijn nek om hem te bewonderen.

Anderhalve meter-test mislukt.....

Er zijn veel verschillende soorten mierenleeuwen wereldwijd wel 600, in Europa 40 soorten en in Nederland komen maar twee soorten voor. In volwassen staat lijken ze op het eerste gezicht op libellen, maar hun stevige knotsvormige voelsprietten tonen dat ze tot een heel andere insectengroep horen.

Op de foto hieronder een Mierenleeuw die ik in Frankrijk heb vastgelegd. Een heel grote, die in Nederland niet voorkomt.

De Mierenleeuw is gelukkig nog niet echt zeldzaam, maar hij is wel afhankelijk van mul zand van de juiste korrelgrootte. Soms is het verrassend waar je ze tegen komt. Zo werd ik een keer bij een leegstaande kippenhok geroepen. Allemaal trechtertjes in het zand "terwijl mijn overleden man het dak toch echt waterdicht had

Van Bas

Triestig hè, dat coronanieuws.
Leutig hé, dat KOORonaNieuws.

Deel 5.

Wat leuk dat mijn bijdrage aan KOORonaNIEUWS reacties heeft opgeroepen. Als ons ooit de kans wordt geboden om al zingend weer aan de slag te gaan, hebben we nu alvast gespreksstof voor de pauze op de plank liggen.

Op het verhaal van Ben over ome Nico, de directeur van de Ambachtsschool, wil ik nu al reageren. Hij schreef namelijk niet alleen over zijn oom, maar ook over zijn tante en over neven en nichten.

Een van die nichten was Riet en zij was en ik citeer uit het werk van Ben "haar hele leven administratief medewerkster op de LTS". Ik heb geen idee in welk jaar haar loopbaan is begonnen, maar er bestaat een kansje dat zij in opdracht van haar vader de brief heeft getypt waarin directeur N. Huijsmans mijn vader mededeelde dat zijn zoon in 1951 niet als leerling van de Ambachtsschool zou worden toegelaten. Dat briefje konden jullie zien in KOORonaNIEUWS no. 7. Later, vanaf 1968, kwam ik haar in het echt tegen. Ook daar heb ik wat van bewaard. Het was een mededeling over toekomstig pensioen en als

administratief beambte ondertekende:
M. Huysmans.

Merk wel even op dat
Huijsmans ondertussen in Huysmans is
veranderd.

Maar het is dezelfde persoon hoor.

Ons erelid Jan Hendrickx schreef over
zijn oorlogsherinneringen. En zijn oorlogsverzameling. Ik ben
wat jonger en heb veel minder herinneringen.

Een van de herinneringen hangt hier altijd voor me: een
kruisje. Mijn herinnering is vaag, moet ik toegeven: er was
ergens een vliegtuig neergestort. Met mijn vader ben ik er
heen geweest. Dus zou het kunnen zijn geweest in 1944.
Bij de Heimolen of nabij de Moerstraatsebaan. Mijn vader
heeft daar wat stukjes mica meegenomen en er dit kruisje
van gemaakt.

Zo zien jullie maar:

"Wie wat bewaart, die heeft wat".

Dat is langgeleden.

Nu het heden.

Corona houdt ons nog steeds in de greep. Het gros van onze medemensen doet zijn best om het virus te overwinnen. Ik kwam een leuk voorteken tegen.....

We zitten in de lift
En Corona is aan het verliezen.
Het is nog slechts Orona.
We zijn op de goede weg.
Nog 5 letters te gaan en het virus is de wereld uit.

Pas goed op uzelf en allen om u heen.

Bas